

FACULTAT DE CIÈNCIES POLITIQUES I SOCIOLOGIA
UNIVERSITAT AUTÒNOMA BARCELONA

ORGANITZACIÓ I RELACIONS LABORALS (21078)

Curs: 2009-2010

Professor: Ramon de Alós

Departament de Sociologia

Horari tutories: al despatx B3-187; telèfon 935812419;
ramon.dealos@uab.cat.

OBJECTIUS DE L'ASSIGNATURA

Conèixer la teoria i els conceptes bàsics utilitzats en l'estudi de les relacions laborals. Estudiar els actors socials en relacions laborals, les seves funcions i estratègies, així com les transformacions més recents. Estudiar els mecanismes de regulació institucional del mercat laboral, les relacions de conflicte i negociació, i les tendències de canvi. Conèixer les principals línies de reflexió teòrica en l'estudi de les relacions laborals. A partir dels conceptes utilitzats, interpretar les relacions laborals a Catalunya, Espanya i Europa. Conèixer les principals fonts d'informació al respecte.

TEMARI

1. INTRODUCCIÓ

1.1. Delimitació conceptual de l'objecte d'estudi de les relacions laborals. Significats de relacions laborals, formes alternatives de regulació de les condicions d'ocupació i naixement de la disciplina.

2. LA CONSTRUCCIÓ DE LA TEORIA DE LES RELACIONS LABORALS

- 2.1. L'empresa i les relacions socials des dels autors clàssics: Marx, Durkheim i Weber.
- 2.2. L'emergència de la teoria a partir dels anys vint: les escoles de Wisconsin, Relacions Humanes i Oxford.
- 2.3. La consolidació teòrica a finals dels 50 i 60: corrents estructural-funcionalista, marxista i neocorporativisme.
- 2.4. L'aportació en el camp de la lògica de l'acció col·lectiva: Olson, Offe i la perspectiva institucionalista.
- 2.5. Conflicte i negociació en relacions laborals. Les perspectives del conflicte i de la cooperació. Les funcions socials del conflicte. Tipologies de conflictes laboral i la seva evolució històrica.

3. ELS ACTORS SOCIALS EN LES RELACIONS LABORALS

3.1. La representació dels treballadors: l'organització sindical i la representació unitària. Tipologia de sindicats. Demandes i estratègies dels sindicats. Perspectiva històrica del sindicalisme i composició de classe. Model fordista, sindicalisme de masses i afiliació. Canvis en el treball i crisi del sindicalisme fordista. El individu en les relacions laborals. Noves formes de representació del treballador?

- 3.2. Empresaris i organització empresarial. Les dues lògiques de l'acció empresarial: emprenedors i empleadors. Demandes i estratègies empresarials. Les organitzacions empresarials i la política. Noves tendències en la representació empresarial.
- 3.3. L'Estat en les relacions laborals. Models d'intervenció de l'estat. Les funcions de l'estat en relacions laborals: dret laboral, legitimació i cohesió social o ordre social; relacions laborals i economia. Estat del Benestar i corporativisme: la construcció del consens i legitimació en el capitalisme avançat. Noves tendències d'intervenció de l'estat des dels anys 80.
- 3.4. Els actors socials en el nostre entorn.

4. L'ACCIÓ COL·LECTIVA I LES RELACIONS SOCIALS D'OCUPACIÓ

- 4.1. La negociació col·lectiva. Concepte, origen històric, principals dimensions i condicionants de la negociació col·lectiva. Mercat de treball i estratègies de negociació: estat de la qüestió.
- 4.2. Negociació col·lectiva i concertació social en l'àmbit de la política pública. Política de rendes i política d'ocupació: la lògica dels pactes socials. Coordinació, abast i límits de la política europea d'ocupació.
- 4.3. Conflictivitat laboral. Característiques i tendències en la conflictivitat laboral. Diferències per països. Noves formes de conflictivitat laboral: del conflicte industrial al conflicte terciari.
- 4.4. La participació dels treballadors. Significat i models de participació. Democràcia industrial *versus* gestió de recursos humans.
- 4.5. Models de relacions laborals comparats: llatí, centre europeu, anglosaxó i altres.
- 4.6. Negociació col·lectiva i concertació social al nostre entorn: referències a Catalunya, a Espanya i a la Unió Europea.

5. CONCLUSIONS: LES TRANSFORMACIONS DE LES RELACIONS LABORALS

- 5.1. Els límits de la teoria de les relacions laborals. Gènere, ètnia i classe en la teoria de les relacions laborals. De les relacions laborals a les relacions d'ocupació?
- 5.2. Principals tendències en les relacions laborals a l'empresa. Canvis en els models organitzatius empresarials, estratègies de flexibilització i relacions laborals: direcció de personal i gestió de recursos humans. Relacions laborals *versus* gestió de recursos humans.
- 5.3. Globalització econòmica, integració europea i teories de la convergència i la divergència.
- 5.4. Deslocalització industrial, responsabilitat social corporativa, sindicats i ONGs.
- 5.5. Principals reptes que afecten als actors socials en les relacions laborals avui.

BIBLIOGRAFIA BÀSICA

- Köhler, H.-D.; Martín Artiles, A. (2007): *Manual de la sociología del trabajo y de las relaciones laborales*. Madrid: Delta Publicaciones.

BIBLIOGRAFIA COMPLEMENTARIA

- Ackers, P.; Wilkinson, A. (eds., 2003): *Understanding Work and Employment. Industrial Relations in Transition*. Oxford: Oxford University Press.
- Alós Moner, R.de; Martín Artiles, A. (2002): *Teories del conflicte i negociació laboral. Una perspectiva sociològica*. Barcelona: UOC.

- Baglioni, G.; Crouch, C. (comps., 1992): *Las relaciones laborales en Europa. El desafío de la flexibilidad*. Madrid: MTSS.
- Beneyto, P.J. (2008). 'El sindicalismo español en perspectiva europea: de la anomalía a la convergencia'. *Cuadernos de Relaciones Laborales*, v. 26, n. 1: 57-88.
- Crouch, C.; Traxler, F. (1995): *Organized Industrial Relations in Europe: What Future?*. Aldershot: Ashgate.
- Consejo Económico y Social (2008): *España 2007. Economía, trabajo y sociedad. Memoria sobre la situación socioeconómica y laboral de España*. Madrid: CES
- Dunlop, J.T (1978): *Sistemas de relaciones industriales*. Barcelona: Península.
- Edwards, P. (eds., 2002): *Industrial Relations. Theory and Practice*. Malden: Blackwell.
- European Commission (2009): *Industrial Relations in Europe 2008*. Luxembourg: European Communities.
- García Calavia, M.A. (2008): *Sociologia de les relacions laborals*. València: Universitat de València.
- Hyman, R. (1980): *Relaciones Industriales: una introducción marxista*. Madrid: Blume.
- Hyman, R. (2001): *Understanding European Trade Unionism. Between Market, Class & Society*. London: SAGE Publications.
- Hyman, R.; Ferner, A. (eds., 1994): *New Frontiers in European Industrial Relations*. Oxford: Basil Blackwell.
- Kelly, J. (1998): *Rethinking Industrial Relations*. London: Routledge.
- Kochan, T.A.; Katz, H.C.; McKersie, R.B. (1993): *La transformación de las relaciones laborales en los Estados Unidos*. Madrid: MTAS.
- Martin, A.; Ross, G. (1999): *The Brave New World of European Labor. European Trade Unions at the Millenium*. New York: Berghahn Boks.
- Martín Artiles, A. (2002). 'Teorías sociológicas de las relaciones laborales'. A *Teoría de las relaciones laborales. Fundamentos*, ed. per J.M. Blanch et al. Barcelona: UOC.
- Martín Artiles, A. (2002). 'Actores y modelos de relaciones laborales'. A *Teoría de las Relaciones Laborales. Desafíos*, ed. per J.M. Blanch i altres. Barcelona: UOC.
- Miguélez, F.; Prieto, C. (eds., 1999): *Las relaciones de empleo en España*. Madrid: Siglo XXI.
- Poole, M. (1993): *Relaciones industriales. Modelos y orígenes de la diversidad nacional*. Madrid: MTSS.
- Rubery, J.; Wilkinson, F. (eds., 1994): *Employer Strategy and the Labour Market*. Oxford: Oxford University Press.
- Streeck, W. (1987): 'The Uncertainties of Management in the Management of Uncertainty: Employers, Labor Relations and Industrial Adjustments in the 1980s'. *Work, Employment & Society*, v. 1, n. 3: 281-308.
- Van Ruysseveldt, J.; Huiskamp, R.; van Hoof, J. (eds., 1995): *Comparative Industrial & Employment Relations*. London: Sage Publications.
- Waddington, J.; Hoffman, R. (eds., 2000): *Trade Unions in Europe. Facing challenges and searching for solutions*. Brussels: European Trade Union Institute.
- Windmuller, J.P. (1989): *Nueva consideración de la negociación colectiva en los países industrializados*. Madrid: MTSS.

CRITERIS D'AVUACIÓ

L'alumne s'ha d'acollir a un dels dos procediments següents, que són alternatius en primera convocatòria: a) examen final; b) avaluació contínua.

- a) Examen final. Consistirà en un examen de tipus tradicional sobre el conjunt dels temes de l'assignatura i la bibliografia bàsica corresponent.
- b) Avaluació contínua. Comporta l'assistència i participació habitual a classe (com a mínim s'ha de participar en el 75% dels exercicis i treballs que es facin a classe). La nota final es compon de la suma de dues parts. Cada una d'elles s'ha d'aprovar per superar l'assignatura:
 - Treballs realitzats a classe durant el curs. Aquests treballs consistiran en exercicis de comprensió i d'aplicació de cada una de les parts del programa i l'aplicació al nostre entorn (60% de la nota final).
 - Presentació i participació en els seminaris sobre lectures específiques (40% de la nota final), segons s'explicarà a classe.

L'alumne que suspengui en primera convocatòria pel procediment d'avaluació contínua haurà d'anar a examen final en segona convocatòria.